

**Міністерство освіти і науки України
Управління освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації
Обласний комунальний позашкільний навчальний заклад
«Рівненська Мала академія наук учнівської молоді»
Рівненської обласної ради**

Анотація власного досвіду
у сфері позашкільної освіти
дослідницько-експериментального напрямку
наукового відділення літературознавства, фольклористики
та мистецтвознавства

Секція «Фольклористика»

Розвиток творчого потенціалу особистості у процесі фольклорно-етнографічних досліджень

Керівник гуртка:
Дибач Тетяна Антонівна

*Люби своє рідне, українське,
і будеш щасливий у цьому світі
і благословений у Бога!*

Іван Огієнко

Зміни, які відбуваються в усіх сферах життєдіяльності сучасного українського суспільства, визначили одним із провідних напрямків розвитку освіти в Україні побудову національної системи освіти і виховання. Саме це передбачає глибоке оволодіння молодим поколінням українців знаннями з історії рідного народу, надбаннями його культури, духовністю, народною мудрістю, яка знайшла своє втілення у народних звичаях, традиціях, обрядах, нормах моралі. На сучасному етапі позашкільна освіта виступає важливим фактором у самореалізації дитини як частини суспільства, як неповторної індивідуальності зі своїми творчими пошуками, поглядами, запитам, засобами та потребами самореалізації.

Вибір теми досвіду зумовлений тим, що духовне оновлення нашої держави і процес демократизації суспільства передбачають створення сприятливих умов для утвердження атмосфери творчості, багатогранного розвитку особистості, її обдарованості. Завдання щодо виховання людей із високим творчим потенціалом постає не лише як актуальна проблема сучасної педагогічної науки та практики, але і як соціальна необхідність. Завдання, які ставляться суспільством перед Малою академією наук України на сучасному етапі її розвитку, вимагають нового підходу до проблем формування та розвитку творчого потенціалу особистості, її мотивації до експериментально-дослідницької діяльності з різних галузей наук.

Тема досвіду. Розвиток творчого потенціалу особистості у процесі фольклорно-етнографічних досліджень.

Актуальність досвіду. У наш час проблеми збереження фольклорної спадщини попередніх поколінь стають усе більш актуальними. Дослідження показали, що розгадки та пояснення багатьох явищ духовної культури криються у творчості народу, у фольклорі, який став найважливішим знаряддям естетичного виховання. Він відіграє вирішальну роль у збереженні мови, духовності, національної ідентичності й перспективи існування; підвищує загальний рівень культури; веде до збереження морально-етичних форм, усвідомлення власної причетності до унікальної культури предків, духовно-культурного зв'язку між поколіннями.

Знання історії, традицій, звичаїв та обрядів українських народних свят зумовлює успішне формування у підростаючого покоління духовності нації, її самобутнього, ідейно-морального, емоційно-енергійного, художнього та творчого потенціалів. Фольклор – це ґрунт, на якому ростуть і плодоносять генетична пам'ять народу, його розум, душа і серце, формується дерево сучасного і майбутнього буття держави.

Формування молоді наукової еліти, здатної не лише адаптуватися до життя в умовах ринкової економіки та глобалізації процесів у світі, а й спроможної збагатити творчий та інтелектуальний потенціал держави, набуває важливого значення. У зв'язку з цим зростає потреба в творчій,

інтелектуальній особистості, яка постійно поповнює свої знання, уміння, навички, оволодіває новими способами комбінування здобутими знаннями.

Вагома функція щодо формування відповідних основ наукового світогляду, творчого ставлення молоді до праці покладається на позашкільну освіту. Саме навчання у системі Малої академії наук України є по-справжньому значущим життєвим простором дитини: тут вона не готується до життя, як вважали раніше, а повністю живе, і тому всю діяльність слід вибудовувати так, щоб сприяти становленню особистості як проектувальника й активного творця свого майбутнього. Це – вимога часу, яка потребує пошуку нової філософії виховання дітей та молоді – виховання творчої і відповідальної особистості, здатної до саморозвитку, самостійного, незалежного будування власної долі.

Провідною ідеєю є виховання всебічно розвиненої особистості засобами фольклористики, через призму якого дитина пізнає світ і саму себе, розвивається і навчається самовираженню та становленню власного «я». Головне значення у вивченні фольклору рідного краю має народознавчий аспект, ознайомлення та збір місцевої усної народної творчості, запис казок, легенд, пісень із уст оповідачів, заглиблення в історію власного роду (робота в архівах) та вивчення життєтворчості довгожителів краю, зустрічей із відомими людьми з використанням нетрадиційних форм занять.

У плануванні та проведенні занять дотримуюся нових, сучасних гуманістичних поглядів, ідей, педагогічних цінностей, що мотивують пошук шляхів удосконалення, оптимізації навчального процесу, які сприяють не тільки зацікавленню дітей мистецькими надбаннями, а й формуванню у них стійких знань із досліджуваних питань, любові й пошани до народної творчості, звичаїв та обрядів наших предків, що є основою розвитку внутрішніх сил вихованців, допомагають у самореалізації, бажанні стати самодостатньою особистістю.

Мета досвіду – розвиток творчої особистості, здатної до свідомого національного самовизначення, підвищення творчого та культурного рівнів, здатність реалізувати себе у житті, виборі майбутньої професії. Мета конкретизується через систему таких завдань:

- утвердження у свідомості і почуттях вихованців народних моральних патріотичних цінностей, глибокої поваги до культурного та історичного минулого України;

- сприяння формуванню етнічної та національної самосвідомості, любові до рідної землі, держави, родини, народу;

- реалізація творчого потенціалу особистості через науково-дослідницьку діяльність.

Новизна досвіду полягає у використанні новітніх форм і методів роботи, інформаційно-комунікаційних технологій; ознайомленні, зборі та дослідженні оригінальних зразків народної творчості через нетрадиційні підходи до навчально-виховної діяльності – екскурсії до історичних, культурних, літературних пам'яток, робота в районному та обласному архівах, відвідування музеїв, місць проживання знаменитостей, спілкування та

отримання унікальної інформації від очевидців, які знали й пам'ятають подробиці творчого й приватного життя знаменитих людей краю.

Наукова новизна – у новітніх формах роботи: ігри, дискусії, концерти, музичні вечори (пізнавально-виховні заходи), збір фольклорного матеріалу (експедиційно-дослідницька діяльність), індивідуальна робота, інсценування колядок і щедрівок (вокально-хорова робота).

Переді мною стоїть завдання створити на занятті творчу атмосферу: це, насамперед, не просто навчання чи механічне заучування учнями навчального матеріалу, це заохочення до пізнання, повага до інтелектуальної сили дитини. Роботу з учнями базую на принципах демократичності, науковості, майстерності, системності, гуманізму. Під час кожного заняття наголошую своїм вихованцям, що знання свого родоводу, історичних та культурних надбань предків необхідні для піднесення національної гідності, адже народ із покоління у покоління передає свій соціальний досвід, своє духовне багатство, історичні надбання, створюючи тим самим свою, тільки йому притаманну, культуру.

Народ – це перший історик, перший письменник, перший вихователь, перший педагог. Образно про народну мудрість сказав відомий український поет, учений М. Рильський: «Немає мудріших, ніж народ, учителів, у нього кожне слово – це перлина».

В основі досвіду роботи – дослідження певної проблеми, що передбачає високий рівень творчої активності учнів, адже відбувається відхід від традиційної форми заняття, надається свобода у виборі теми, методів, форм роботи. Учні усвідомлюють велику відповідальність, вони свідомі дуже важливої умови: уникнути штучності, продумати все так, щоб самим було цікаво щоразу шукати нові форми, відмовляючись від готових, заздалегідь напрацьованих кліше.

Для роботи з обдарованими та здібними учнями я маю сама бути творчою. Ще І. Іванов зазначав, що «творчість – це не розкіш для обдарованих, а загальна біологічна потреба, інколи не усвідомлена нами». Упровадження досвіду спрямоване на стимулювання творчого розвитку та інтересу учнів до певних проблем, демонстрацію практичного застосування надбаних знань. На шляху від теорії до практики у гармонійному поєднанні академічних знань із прагматичними витримується відповідний їх баланс на кожному етапі заняття.

Практична значущість діяльності гуртка «Фольклористика» Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, створеного на базі Сарненського районного ліцею «Лідер», у тому, що заняття допомагають примноженню знань вихованців, збереженню та популяризації народних традицій, звичаїв, обрядів; сприяють усебічному розвитку особистості й інтелектуальному збагаченню гуртківців, самовдосконаленню та самоствердженню, формуванню свідомої національної приналежності.

Гурток «Фольклористика», як одна із форм діяльності закладу, широко використовується для підвищення значимості ролі усної народної творчості у навчанні та вихованні молодого покоління. Його цінність у тому, що на заняттях, разом із поглибленням і збагаченням знань учнів про звичаї, традиції рідного краю, прищеплюю любов, повагу і зацікавленість літературою, історією

та культурою Поліського краю, і тим самим спонукаю до проведення наукових досліджень .

Практична реалізація досвіду засвідчила, що активна робота з обдарованими та здібними учнями у Рівненській Малій академії наук учнівської молоді сприяє розвитку їх пізнавальних навичок, формує вміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, активно розвивати критичне мислення. Як результат – розвиток творчого потенціалу особистості та підвищення інтересу вихованців до фольклористики, збільшення кількості учнів, які бажають взяти участь у науково-дослідницькій діяльності у системі Малої академії наук України.

Знання традицій, історії та культурного надбання предків необхідні не лише для піднесення національної гідності, а й для використання кращих традицій у наш час. У народному житті, в щоденних справах народу, його культурних надбаннях містяться відповіді на актуальні питання сьогодення. Національна неповторність українців, їхня традиційно-побутова культура, що створювалися протягом століть, потребують ретельного і всебічного вивчення, систематизації, узагальнення і перенесення у навчальний процес на всіх його етапах, в освітні заклади найрізноманітніших профілів і ступенів. Ось чому такого важливого значення у позашкільних навчальних закладах набуває нині вивчення фольклористики – науки, яка досліджує розвиток народів, їх культур і побуту, спосіб життя, традиції і звичаї відповідно до середовища, що їх оточує. Організація та підготовка фольклорних розвідок, проведення народознавчих досліджень, збір, узагальнення і систематизація зібраного матеріалу потребують певної попередньої підготовки та узагальнених знань з фольклористики у науково-дослідницькій роботі.

Провідна ідея досвіду – розвивати у вихованців навички пошукової та науково-дослідницької роботи засобами фольклорного мистецтва; формувати творчий потенціал особистості у процесі фольклорно-етнографічних досліджень; виховувати дітей на традиціях національного фольклорного мистецтва, національної самосвідомості, патріотизму, духовності, інтересу до історичної етнокультурної спадщини Рівненщини.

Вагоме виховне та навчальне значення занять має збір фольклорних матеріалів і виконання науково-дослідницьких робіт:

- за темами місцевого фольклору, який знайомить дітей із багатим джерелом народної фантазії й мудрості, розвиває їх естетичні смаки та художні уподобання;

- за біографічними матеріалами респондентів краю, збору яких передують знайомство з місцями проживання, творчістю жителів краю, які допомагають гуртківцям краще зрозуміти традиції, звичаї рідної Сарненщини, відчути красу поліської говірки, глибину думок і почуттів наших предків.

Полісся – край виняткового значення для пізнання традицій, звичаїв, старожитностей культури слов'ян у всіх її проявах: мові, археології, етнографії, фольклорі. Не випадково вже у минулому столітті він привернув до себе увагу відомих фольклористів – З. Доленги-Ходаковського, П. Чубинського, М. Федеровського, М. Грінченка, Я. Карловича тощо.

У сучасних умовах, коли прискорився процес зникнення і трансформації справжнього традиційного мистецтва, перед кожним фольклористом-

дослідником стоїть завдання якнайглибше осягнути народну мудрість, що відображається у звичаях, обрядах і традиціях. Адже, досліджуючи традиції Поліського регіону, ми дізнаємося багато неповторного, незвіданого з історії, побуту свого народу. І саме це слугуватиме надзвичайно цінною інформацією не лише для сучасників, а й для майбутніх поколінь. Сьогодні до числа найбільш актуальних проблем позашкільної освіти належить уміння керівника гуртка поставити на противагу «телезомбуванню», звиканню підростаючого покоління до комп'ютерних ігор зацікавленість дітей традиційними піснями, танцями та іграми.

Теоретична база досвіду. Теоретичну основу досвіду складають праці Л. Виготського, Д. Ельконіна, Г. Пустовіта, В. Роменця, В. Сухомлинського, К. Ушинського та інших, в яких визначено теоретичні засади формування творчої особистості; теорія особистісно орієнтованого виховання, розроблена І. Бехом; праці Ш. Амонашвілі, В. Давидова, П. Гальперіна, А. Запорожця, О. Леонтьєва, Б. Нікітіна та інших із проблем розвивального навчання; дослідження В. Вербицького, Л. Ковбасенко, Л. Павлової, Г. Пустовіта, В. Редіної, Т. Сущенко, Л. Тихенко, що розкривають організаційно-педагогічні засади діяльності системи позашкільної освіти України.

Нормативно-правовою базою досвіду є ряд нормативних документів: закони України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», державна національна програма «Освіта»; рекомендації Міністерства освіти і науки, Академії педагогічних наук України, ідеї І.С. Якіманської, роботи за редакцією І.Г. Єрмакова «Життєва компетентність особистості: від теорії до практики» та інші, методичні посібники за редакцією О.І. Пометун «Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід», «Сучасний урок» тощо.

Технологія досвіду. Сутність досвіду роботи полягає у проектуванні навчально-пізнавальної діяльності з фольклористики, що базується на використанні моделей конкретних життєвих ситуацій, спрямованих на організацію учнів для самостійного здобування знань, навичок, умінь у процесі активної пізнавальної та творчої діяльності.

Кілька років поспіль організовую роботу гуртка «Фольклористика» Рівненської Малої академії наук учнівської молоді, навчаючи дітей не тільки здобувати і поповнювати знання та уміння, а й логічно, конструктивно і творчо мислити. Творча і педагогічна майстерність зростає разом із успіхами вихованців, що підживлює впевненість у правильності вибору форм і методів навчання і виховання. Професійні та особисті контакти вибудовую на принципах глибокої поваги і віри у дитину, у її творчий потенціал, оскільки основна мета педагогічної діяльності – бачити своїх вихованців успішними людьми. З цією метою навчаю учнів планувати стратегію власного життя, орієнтуватися у системі цінностей, визначати своє життєве кредо та правильно обирати професійний шлях, щоб бути конкурентоспроможною у суспільстві з ринковою економікою.

Особливість досвіду роботи полягає у формуванні особистості кожного вихованця з одночасним стимулюванням самостійного пошуку нових знань, дослідницько-експериментальної діяльності, відкриттям для себе джерела народної мудрості предків, активізацією мислення й творчих здібностей. Формування діяльної особистості на загальноосвітньому етапі виховання

літературою базується на образному мисленні, прагненні до самопізнання та самоствердження через дослідницько-експериментальну діяльність. Це передбачає застосування комплексу традиційних і новітніх форм та методів роботи, інтегрованих занять, що розширюють кругозір вихованців; використання фольклорних мотивів у мистецтві; втілення духовних образів українського фольклору у предметах декоративно-ужиткового мистецтва та оригінальних творах письменників рідного краю; застосуванні здобутих знань у практичній науково-дослідницькій діяльності.

Саме такі справді дієві методи призводять до розвитку мислення й творчого пошуку особистості, позаяк я – проти методів навчання, що демонструють зовнішню зайнятість вихованців, безпроблемне спілкування з керівником, яскравий зовнішній результат при застосуванні наслідування. На мій погляд, для кращого засвоєння й розуміння навчального матеріалу і передбачено науково-дослідницьку та експериментальну діяльність вихованців.

Надзвичайно важливе значення у роботі з гуртківцями має створення атмосфери комфортності та доброзичливості, безумовного прийняття педагогом природи дитини такою, якою вона є. Саме тому застосовую інтерактивні методи, релаксаційні вправи, створення ситуації довіри для позитивного настрою у дітей, адже такі емоції є запорукою не тільки ефективності навчально-виховного процесу, а й сприяють формуванню особистості, оскільки тільки те, що емоційно пережите дитиною, стає її ціннісно-смісловим надбанням, запам'ятовується назавжди. Як керівник гуртка планую проведення кожного заняття, враховуючи різні види навчальної та виховної роботи, заздалегідь розробляю план заняття відповідно до програми.

Сучасна методична література пропонує безліч інновацій щодо організації навчально-виховного процесу, які можна «побачити по-своєму», творчо та ефективно застосовувати у власній діяльності. Інноваційні технології, інтерактивні методи навчання є одним із найефективніших засобів формування національної свідомості творчої особистості. Працюючи над проблемою «Розвиток творчого потенціалу особистості у процесі фольклорно-етнографічних досліджень», я ефективно використовую такі інтерактивні технології: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Займи позицію», «Незакінчене речення», метод «Прес», «Коло ідей», «Грунування», «Асоціативний куш».

Зокрема, інтерактивну технологію «Мікрофон» застосовую на етапі мотивації навчальної діяльності, а також під час підсумку заняття:

- На занятті я дізнався про... На занятті цікавим було...
- Найскладнішим виявилось... Ще варто попрацювати над...

Часто використовую різні прийоми випереджувального навчання. Так, учні неодноразово заздалегідь готують необхідну інформацію для заняття гуртка. Активно застосовую технології кооперативного навчання. При цьому ніколи не вживаю слова «розподілитись» у групі, а лише «об'єднатися», бо з об'єднаних учнів виростають дорослі, здатні об'єднуватися і працювати разом, виростає об'єднана країна, держава, нація.

Інтерактивну вправу метод «Прес» застосовую, якщо вихованцям потрібно довести, обґрунтувати точку зору, відповідаючи на питання за схемою:

Позиція: «Я вважаю, що...» Обґрунтування: «...тому, що...»

Приклад: «...наприклад...» Висновки: «Отже,...».

Метод «Прес» дає можливість учням навчитися формулювати та висловлювати свою думку аргументовано, чітко, стисло.

Важливими методами і прийомами інтерактивного навчання, які я застосовую, є самостійна робота, проблемні і творчі завдання, запитання учнів до педагога і навпаки. Хочу зазначити, що використання інтерактивних технологій не є самоціллю, а лише засобом, який сприяє співробітництву на уроці та реалізації проблеми.

Одним з етапів підготовки учнів до самостійного життя, їх практичної діяльності вважаю роботу над створенням навчально-дослідних проєктів, спрямованих на розв'язання певних проблем, що дозволяє наблизити зміст навчання до реального життя. Готуючись до організації дослідницької діяльності вихованців, дотримуюся певної послідовності дій:

- створення стану зацікавлення учнів (мотивації дослідження);
- виділення та опрацювання теоретичного матеріалу з різноманітних джерел (Інтернет, бібліотечний фонд, тощо);
- розробка схеми проведення дослідження, ходу його виконання та складання плану дослідницької роботи відповідно до поставленої мети;
- проектування результатів дослідницької роботи;
- виконання дослідницької роботи відповідно до складеного плану та її коригування з боку вчителя у разі необхідності;
- оформлення результатів дослідження;
- аналіз одержаних результатів (статистичний, графічний і аналітичний аналіз даних);
- обґрунтування та написання висновків і результатів дослідження;
- презентація результатів дослідницької діяльності на занятті, позакласному заході або конкурсах шкільного чи обласного рівнів.

Особливу зацікавленість старшокласників викликала робота над дослідженнями: «Родильна обрядовість Сарненщини», «Фольклор на території Сарненщини», «Календарно-обрядова творчість жителів Полісся», «Фольклорні аспекти творчої діяльності зразкового аматорського фольклорно-етнографічного гурту «Криниченька» с. Велике Вербче Сарненського району Рівненської області». Окрім того, вихованці гуртка дослідили особливості народного іконопису (на прикладі робіт місцевого майстра Захарчука С.Д.).

Вибір форм і методів організації пошукової та дослідницької діяльності вихованців гуртка «Фольклористика» досить великий і завжди залишає альтернативу усім учасникам навчального процесу, допомагає враховувати специфіку навчального курсу, особисті уподобання, інтереси та здібності. Основними формами залучення учнів до пошукової та науково-дослідницької діяльності є:

- участь в роботі Малої академії наук України;
- індивідуальна та групова робота вихованців над пошуковими і науково-дослідницькими проєктами («Українознавство», «Краса і біль України», «Мій рідний край – моя земля», «Пам'ятаймо минуле заради майбутнього»);
- науково-практичні конференції, семінари, наукові читання, конкурсівиставки пошукових та дослідницьких робіт;
- навчальні екскурсії, експедиції, дослідницькі маршрути;

- розроблення мультимедійних проєктів, участь в Інтернет-олімпіадах;
- самоосвітня діяльність.

Сьогодні життя сформувало суспільний запит на виховання творчої особистості, здатної, на відміну від людини-виконавця, самостійно мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення. Творча особистість – це людина, яка у змозі реалізувати свої індивідуальні потреби та можливості, має нетрадиційне самостійне мислення, багатий духовний світ, уміє пізнавати, бачити навколишнє оточення, створює щось нове, оригінальне, неповторне. Для того, щоб сформувати таку особистість в умовах позашкільного навчального закладу, створюю належні педагогічні умови для розкриття індивідуальних особливостей кожного учня, задоволення навчальних потреб; використовую особистісно-орієнтований підхід до організації навчально-пізнавального процесу задля ефективності навчання, розвитку та виховання кожного учня.

Варто зазначити, що надзвичайно важливим фактором для генерування та реалізації нових ідей, творчих задумів є створення на заняттях творчої атмосфери, заглиблення в яку дає учням потужний стимул до творчості. Організація роботи учнів над творчими завданнями – це спроба знайти відповідний спосіб самовираження. Для того, щоб почати розвивати творчі здібності, формую в учнів певний, «початковий», рівень цих здібностей, а вже згодом – відповідні риси характеру, притаманні творчій особистості, створюю мотиви для творчих виявів в учнів, дбаю про успішність кожного у певній сфері.

Для розвитку творчого мислення на заняттях пропоную учням комплексні творчі завдання, пов'язані з розвитком уваги, спостережливості, мислення. Отже, знання, отримані з будь-якої теми, не кінцева мета, а засіб для подальшого розвитку творчих здібностей учнів, можливість практичного втілення в життя. Заняття в гуртку є особистісно-орієнтованими, спрямованими на збагачення дитячого життя на основі творчості вихованців і педагога, принципів самореалізації, максимальне розширення соціального досвіду дитини; духовну єдність особистості і колективу у спільній цікавій діяльності та відпочинку.

Найпоширенішою формою навчально-виховного процесу є заняття, на яких не лише прищеплюються знання, але й розкриваються, формуються та реалізуються особистісні якості вихованців. Для більшої ефективності заняття будує на принципах науковості, системності, оптимальності та можливості відтворення. Відсутність чіткої регламентації форм і методів приваблює дітей до навчання у гуртку.

Нові орієнтації й цінності сучасної освіти обумовили необхідність розуміти вихованця як індивідуальність із відповідною своєрідністю сприймання, мислення, пам'яті, уяви, інтересів, нахилів, здібностей. Глибоке знання індивідуальних особливостей учня сприяє вирішенню двох завдань, взаємопов'язаних між собою: індивідуалізації – підтримки і розвитку одиничного, особливого, своєрідного, як потенціалу особистості, та соціалізації – адаптації у соціальному середовищі і самореалізації особистості в ньому.

Під час занять практикую такі способи індивідуалізації навчання: під час пояснення нового матеріалу звертаю увагу на тих учнів, для яких він може бути незрозумілим; під час самостійної роботи допомагаю навідними запитаннями учням, які потребують допомоги, підбадьорюю їх. Це дозволяє враховувати темпи роботи кожного учня, його підготовленість, створює можливості для диференціації завдань, забезпечення відносної самостійності, що потребує значних затрат часу і власних зусиль. Особливе значення надаю пошуковій творчій діяльності вихованців, які займаються збором, систематизацією, узагальненням фольклорного матеріалу, підготовкою пошуково-дослідницьких та творчих робіт у процесі фольклорно-етнографічних досліджень. Кінцевий результат своїх напрацювань вихованці демонструють на різних етапах Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Результативність досвіду. Розвиток творчої активності учнів у процесі пошукової, дослідницької та експериментальної роботи демонструє високу ефективність та результативність, оскільки ґрунтується на тісній взаємодії Сарненського районного ліцею «Лідер», базового навчального закладу, де здійснюють навчально-виховний процес як керівник гуртка, та Рівненської Малої академії наук учнівської молоді (РМАНУМ). Це співробітництво обопільно корисне: практична творча діяльність, яку здійснює особистість у гуртку, стимулює її пізнавальну та творчу активність і вимагає наявності теоретичних знань, здобутих під час навчання у ліцеї. РМАНУМ зацікавлена у найширшому використанні теоретичних знань учнів у практичній діяльності, що сприяє їх інтелектуальним та творчим здобуткам, написанню науково-дослідницьких робіт.

За роки своєї діяльності у РМАНУМ переконалася, що моя робота зумовлена необхідністю популяризувати, поширювати та зберігати духовні надбання українського народу в галузях мистецтва, творчості та освіти. Кожна нація, кожен народ, кожна соціальна етнічна група мають свої звичаї, свої традиції, що формувалися упродовж багатьох століть і становлять національну культуру. Національна культура складається з цінностей, витворених як минулими, так і сучасними поколіннями.

Завжди пишаюся успіхами творчої діяльності своїх вихованців, серед них – лауреати, дипломанти міських, районних, обласних, всеукраїнських і міжнародних конкурсів та фестивалів, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Малої академії наук України.

Висновок. За період роботи керівником гуртка «Фольклористика» переконалася, що під час занять гуртка та у процесі фольклорно-етнографічних досліджень розвивається творчий потенціал особистості, а почуття любові до отчого краю, глибокої поваги до віковичних народних традицій є чистим і неповторним джерелом духовності, моральності та культури сучасної молоді. А щоб по-справжньому любити це все, потрібно добре знати духовну та культурну спадщину українського народу. Це знання підносить і возвеличує молоду людину, розширює її світогляд, сприяє свідомому національному самовизначенню, служить своєрідним містком, що єднає минулі поколіннями з нинішніми і прийдешніми.

Список використаних джерел:

1. Буракова О. Сформувати гармонійну особистість : з творчої лабораторії вчителя // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах, 2005 № 2 - С. 54-57.
2. Гаврилюк В.Ю. Теоретичні аспекти формування творчої активності старшокласників у позашкільних навчальних закладах у процесі пошукової та дослідницької діяльності - [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/.../45.pdf.
3. Демченко В. Готовність педагогічних кадрів до роботи з обдарованими школярами / В'ячеслав Демченко // Директор шк., ліцею, гімназії. – 2008. – № 4. – С. 33–36.
4. Журова А. Робота з обдарованими учнями : формування дослідницького способу мислення в системі Малої академії наук / Алла Журова // Рідна шк. – 2005. – № 3. – С. 66–67.
5. Кайнова В. Проектна і науково-дослідницька діяльність – шлях до творчості / Валентина Кайнова // Рідна шк. – 2007. – № 10. – С. 21–22
6. Коваль І. І. Психолого-педагогічні умови розвитку творчих здібностей школярів. Програма "Обдаровані діти" // Обдарована дитина, 2009 №8 - С. 20-29.
7. Кондратова Л.Г. Організація проектної діяльності учнів у позаурочний час. \\\ Виховна робота , №1(26) січень ,2007.
8. Кульчицька О. І. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей // Обдарована дитина, 2007 - С. 42-44.
9. Позняк Т.М. Розвиток творчих здібностей дитини - [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Soc...94/Pozn.pdf.
10. Пометун О.І., Коберник Г.І., Побірченко Н.С. та ін. Інтерактивні технології навчання // Сільська школа України. – 2004. – №16-17 (88-89). – 128 с 9.
11. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
12. Формування творчої особистості як наукова проблема - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ua-referat.com>